

Бурик Зоряна Михайлівна

*кандидат наук з державного управління,
старший викладач кафедри регіонального управління
та місцевого самоврядування*

*Львівський регіональний інститут державного управління
Національної академії державного управління при Президенті України*

Бурык Зоряна Михайловна

*кандидат наук по государственному управлению,
старший преподаватель кафедры регионального управления
и местного самоуправления*

*Львовский региональный институт государственного управления
Национальной академии государственного управления при Президенте Украины*

Buryk Zoriana

*PhD, Senior Lecturer of the
Department of Regional Administration and Local Self-Government
Lviv Regional Institute for Public Administration of the
National Academy of Public Administration under the President of Ukraine*

ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ АГЕНТСТВА ЗІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

ОРГАНИЗАЦИОННЫЕ АСПЕКТЫ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ АГЕНТСТВА ПО УСТОЙЧИВОМУ РАЗВИТИЮ

ORGANIZATIONAL ASPECTS OF ACTIVITY OF THE AGENCY FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Анотація. Визначено головні завдання діяльності Агентства зі сталого розвитку при Кабінеті Міністрів України. Розкрито склад агентства зі сталого розвитку. Наведено окремі сфери компетенції Агентства зі сталого розвитку. Розкрито координаторів секторальних / галузевих стратегій в Україні. Розглянуто методи активізації діяльності громадських організацій по забезпеченню сталого розвитку.

Ключові слова: сталий розвиток, Агентство зі сталого розвитку при Кабінеті Міністрів України, завдання, сфери компетенції.

Аннотация. Определены главные задачи деятельности Агентства по устойчивому развитию при Кабинете Министров Украины. Раскрыто состав агентства по устойчивому развитию. Приведены отдельные сферы компетенции Агентства по устойчивому развитию. Раскрыто координаторов секторальных / отраслевых стратегий в Украине. Рассмотрены методы активизации деятельности общественных организаций по обеспечению устойчивого развития.

Ключевые слова: устойчивое развитие, Агентство по устойчивому развитию при Кабинете Министров Украины, задачи, сферы компетенции.

Summary. The main tasks of the Agency for Sustainable Development under the Cabinet of Ministers of Ukraine are defined. The structure of the agency on sustainable development is revealed. Some areas of competence of the Agency for Sustainable Development are presented. Sectoral / sectoral strategies coordinators in Ukraine are revealed. The methods of activation of institutions of civil organizations for ensuring sustainable development are considered.

Key words: sustainable development, Agency for Sustainable Development under the Cabinet of Ministers of Ukraine, tasks, areas of competence.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими практичними завданнями. У багатьох розвинених країнах створено, за зразком Комісії зі сталого розвитку ООН, відповідні органи, основним завданням яких є інституційне забезпечення процесу. Зарубіжний досвід засвідчує їх ефективність, оскільки їхня діяльність спрямована на конкретні аспекти політики сталого розвитку країни та контроль процесу досягнення визначених цілей [2, с. 215], це суттєво поглиблює актуальність теми дослідження.

В Україні необхідно визначити, а більш дієво — створити спеціальний центральний орган виконавчої влади з питань забезпечення сталого розвитку, який наділити повноваженнями щодо розробки та удосконалення державної політики з питань сталого розвитку, координації діяльності різних органів державної влади та місцевого самоврядування щодо реалізації такої політики, нормативного забезпечення її реалізації через розробку спеціальних законів і включення положень сталого розвитку до нових законів, контролю за дотриманням нормативних актів, забезпечення врахування основних засад сталого розвитку при створенні нових державних програм.

Останні дослідження та публікації, на які спирається автор, виділення невирішених частин загальної проблеми, котрим присвячується дана стаття. Серед авторів, що досліджували дану проблематику варто виокремити праці: Бібік Н. В. [6], Данилишин Б. М. [2], Маслюківська О. П. [2], Торкатюк В. І. [6] та інші.

Формулювання цілей статті. Основною ціллю статті — є сформулювати організаційні основи діяльності агентства зі сталого розвитку.

Виклад основного матеріалу статті. При проведенні політики сталого розвитку з участю різних зацікавлених сторін, зокрема й міністерств КМУ, необхідний орган, що координуватиме їх діяльність. Вважаємо, що при Кабінеті Міністрів України має бути створене Агентство зі сталого розвитку, наділене повноваженнями щодо інтеграції трьох складових сталого розвитку й інтеграції екологічної політики в секторальні політики, програми та плани. Оскільки інтеграція трьох складових розвитку може бути реалізована насамперед на рівні стратегічного планування, діяльність нової установи з питань сталого розвитку повинна бути орієнтована: на розробку скоординованого плану реалізації «Стратегії сталого розвитку «Україна — 2020»; сприяння і контроль за практичним упровадженням завдань плану реалізації «Стратегії сталого розвитку «Україна — 2020»; проведення аналізу середньострокового плану пріоритетних дій Уряду до 2020 року, державних цільових програм та галузевих стратегій, програм і планів дій на їх відповідність принципам сталого розвитку; контроль виконання Україною міжнародних зобов'язань з питань сталого розвитку. Агентство зі сталого розвитку при

Кабінеті Міністрів України має забезпечувати ефективну діяльність утворенням тимчасових робочих та експертних груп із залученням представників міністерств, місцевих органів виконавчої влади, наукових закладів. Діяльність відповідних органів у розвинених країнах свідчить, що реалізація державної політики сталого розвитку потребує скоординованих зусиль як органів виконавчої влади, так і бізнесових структур, громадських організацій і засобів масової інформації [2, с. 215].

Склад агентства зі сталого розвитку — представники різних міністерств. Агентство зі сталого розвитку покликане забезпечувати ефективну діяльність утворенням тимчасових робочих та експертних груп, із залученням до участі представників міністерств, місцевих органів виконавчої влади, наукових закладів. В Агентстві зі сталого розвитку має бути відповідальна особа (окремий відділ) для кожного сектора / галузі, що забезпечує планування та реалізацію завдань сталого розвитку. Основними завданнями Агентства зі сталого розвитку при Кабінеті Міністрів України має стати [1, с. 122]: сприяння формуванню та реалізації політики сталого розвитку національної економіки; участь у розробці нормативно-правового забезпечення сталого розвитку економіки, внесення відповідних пропозицій; взаємодія із законодавчими та виконавчими органами влади з питань сталого розвитку, зокрема погодження діяльності із Кабінетом Міністрів України, РНБО; координація взаємодії центральних органів виконавчої влади (Міністерства екології та природних ресурсів та Міністерства економічного розвитку і торгівлі України) з питань розподілу функцій та забезпечення їх дотримання щодо реалізації стратегії, цілей та завдань СР, уникнення дублювання функцій, забезпечення повноти охоплення функцій управління сталого розвитку економіки, призначення відповідальних суб'єктів в межах міністерств; координація інших центральних органів виконавчої влади з питань сталого розвитку; організація розробки проектів основних документів, що стосуються сталого розвитку (стратегій і плану дій щодо сталого розвитку держави); розроблення пропозицій щодо механізму здійснення заходів, спрямованих на перехід України до сталого розвитку; управління процесом реалізації розроблених планів та контроль діяльності, консультування представників влади для: виявлення проблем у всіх сферах економіки та життя суспільства, проведення моніторингу; стимулювання наукових та інноваційних розробок; сприяння вихованню екологічної свідомості населення; здійснення державного моніторингу та контролю за процесом реалізації політики сталого розвитку; відповідальність за результативність реалізації політики сталого розвитку.

Окремі сфери компетенції Агентства зі сталого розвитку наведені на рис. 1: 1) інвестування і фінансування; 2) упровадження інновацій; 3) розвиток

людського і суспільного капіталу; 4) регіональний і територіальний розвиток; 5) моніторинг і проектування. У сфері інвестування і фінансування Агентство має зосереджуватися на співпраці зі світовими та європейськими інвестиційними фондами, а також — з окремими країнами, з метою інвестування державних проектів сталого розвитку. На даний час важливе також міжнародне співробітництво України задля внутрішньої безпеки і безпеки на кордоні. Агентство здійснює координацію реалізації програм за рахунок різних фондів. Окрім того, використовуються засади приватно-державного партнерства. Підтримка підприємництва здійснюється через кредитні і гарантійні фонди, гранти для бізнесу, спеціальні економічні зони. Має здійснюватися сприяння малому і середньому підприємству, стимулювання засад корпоративної соціальної відповідальності.

Агентство зі сталого розвитку може готувати рекомендації для місцевих органів влади щодо розвитку їх системи управління політикою розвитку. Мета полягає в тому, щоб побудувати інтегровану модель на національному рівні. Для цього слід застосовувати експертний аналіз і оцінку існуючої політики розвитку системи управління на регіональному, субрегіональному, районному і муніципальному рівні, а також враховувати пропозиції про бажані зміни, для того, щоб побудувати регіональну, узгоджену з національним рівнем, модель сталого розвитку України.

Агентство зі сталого розвитку може сприяти, розробляти і просувати трансрегіональні стратегії, які створюються для двох і більше областей. Їхня географічна наближеність як правило передбачає спільні цілі і завдання розвитку. Ініціативи співробітництва можуть виникати на місцевому рівні. Кінцеву ж підготовку проекту стратегії має здійснювати Координаційне агентство зі сталого розвитку, узгоджуючи його з місцевими владними структурами та соціально-економічними партнерами. Спільний документ приймається Кабінетом Міністрів України. Агентство зі сталого розвитку може розробляти проекти просторового розвитку України, зокрема щодо забезпечення інфраструктурних потреб міст і позаміських територій, невиснажливого видобутку ресурсів, озеленення, соціального і промислового розвитку територій. Його задача в даних проектах — узгодження інтересів держави, резидентів, підприємців, інвесторів.

З метою можливостей для участі громадських об'єднань щодо здійснення діяльності відповідно до обраного напрямку необхідно впровадити такі заходи:

- внести пропозиції про затвердження законодавчої ініціативи для закріплення вимог обов'язкового залучення громадських об'єднань до розробки та затвердження основоположних нормативних та правових документів, наприклад, стратегічних програм і проектів місцевого ста-

лого розвитку, та правових актів із забезпечення їх реалізації;

- обговорити та реалізувати необхідні законодавчі норми щодо участі громадських об'єднань у процесі підготовки та впровадження місцевих моделей, варіантів стратегічних напрямків та програм сталого розвитку, а також домогтися їх затвердження у відповідних нормативно-правових актах місцевого рівня, наприклад, у Положенні про спільне прийняття рішень щодо сталого розвитку органами місцевого самоврядування та об'єднаннями громадян.

Щоби визначити найбільш дієві методи участі громадських об'єднань, раціонально на початковому етапі провести:

- сучасні дослідження, які допоможуть виявити доцільність тих чи інших процедур;
- впровадити при Агентстві зі сталого розвитку портал з аналітично-інформаційними функціями централізованого характеру, який поєднував би: базу даних чинних правових норматив супроводу сталого розвитку; попередній досвід діяльності в напрямку сталого розвитку з урахуванням участі громадських об'єднань, перш за все — на місцевому рівні; новітні комунікаційні засоби за допомогою Інтернету для поліпшення взаємозв'язку суб'єктів діяльності із забезпечення сталого розвитку — соціальні форуми, дошки оголошень в електронному вигляді тощо.

Для забезпечення широких можливостей громадських об'єднань щодо участі у прийнятті та виконанні рішень за завданнями практичної діяльності, які дозволять оптимально вирішити місцеві проблеми і створити умови для сталого розвитку, доречно затвердити подальші заходи:

- сприяти поширенню досвіду створення і застосування більш дієвих механізмів діяльності громадян та їх організацій в ухваленні висновків щодо вирішення місцевих проблем і забезпечення сталого розвитку, а також поточних питань життєдіяльності населення, таких як поліпшення якості комунальних послуг, розширення і доступність соціальних пропозицій, питань землекористування тощо;
- збільшити продуктивність діяльності структурних відділів органів місцевого самоврядування зі зв'язків із населенням, їх безпосереднім обов'язком повинна стати організація взаємодії з громадськими організаціями;
- використання їхніх можливостей з метою забезпечення сталого розвитку місцевих громад та створення сприятливих умов з боку нормативно-правового супроводу;
- розробка та впровадження планів та власних проектів громадських об'єднань або створених спільно з органами місцевого самоврядування чи бізнесовими структурами, націлених на вирішення завдань територіального розвитку при

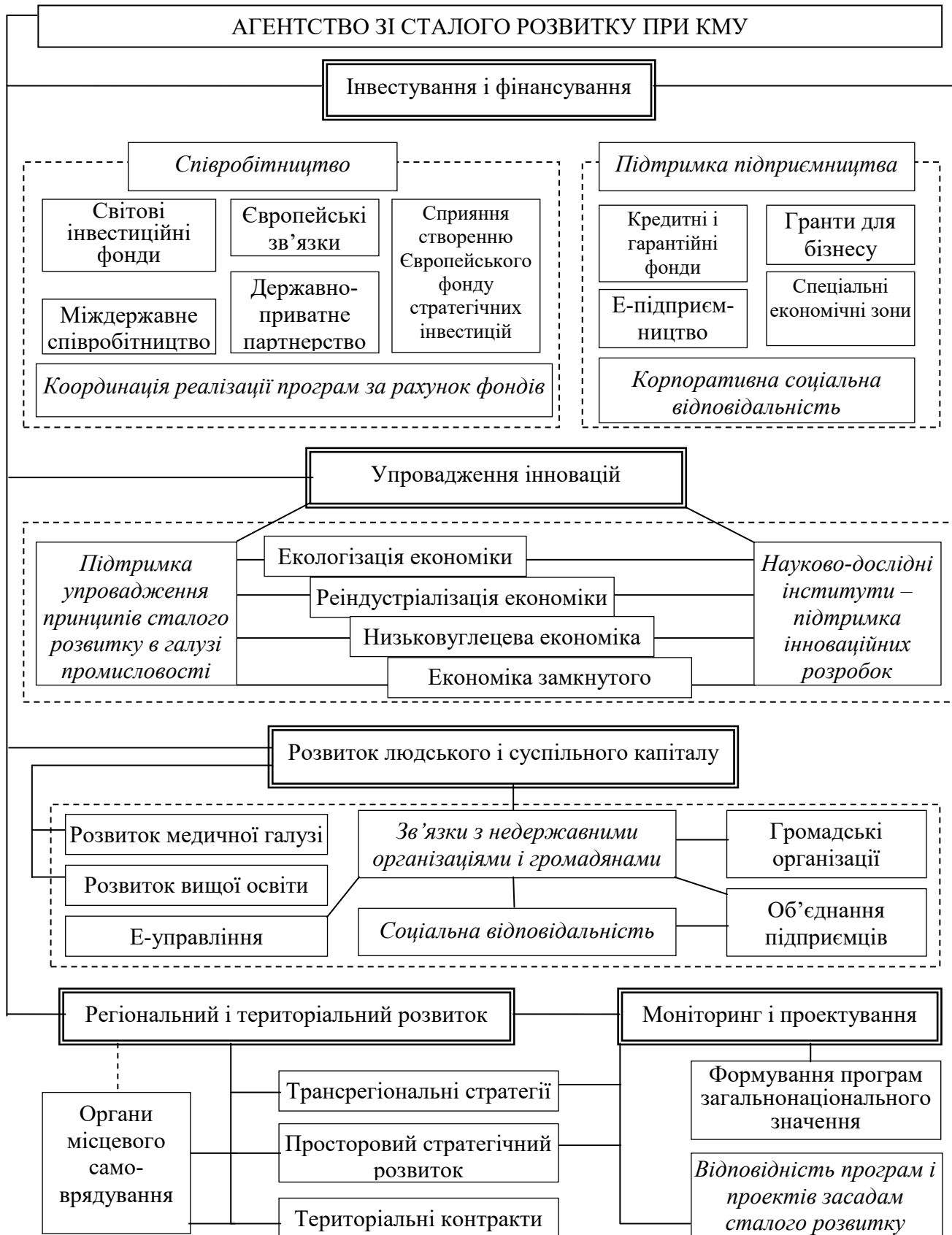

Рис. 1. Окремі сфери компетенції Агентства зі сталого розвитку

фінансовій, консультативній, методичній, інформаційній та управлінській підтримці в межах належних стратегій або програм сталого розвитку;

- сприяти впровадженню при органах місцевого самоврядування центрів громадських ініціатив населення та гарантувати інформаційну допомогу в їхній роботі при підтримці засобів масової інформації;
- залучення місцевих громад до участі у роботі з дослідження стану природного довкілля та його захисту; допомога у реалізації соціальних ініціатив, проведення консультацій з населенням щодо захисту навколишньої природи; сприяння створенню та впровадженню спільних проектів громадських товариств, місцевої влади та представників бізнесу, націлених на охорону навколишнього середовища та виконання екологічних завдань місцевих громад.

Провідними методами залучення населення до реалізації цього напрямку можна вважати створення при місцевих органах влади колективних рад, спеціалізованих громадських комітетів, комісій, також організація й проведення за участю громадськості екологічних заходів, наприклад, проектів з енергозбереження, раціонального використання місцевих природних ресурсів. Для вирішення завдань сталого розвитку потрібна спільна праця та взаємопорозуміння між представниками органів державного управління та приватного бізнесу, а також якісні зміни в способі мислення щодо місця і завдань держави і приватного підприємства. До того ж, важливо розвивати процеси зміцненню взаємної довіри. Тільки удосконалені секторально узгоджені зусилля створять можливості з віднайдення сучасних дієвих рішень проблем сталого розвитку нашої країни.

Реалізувати завдання сталого розвитку можливо при забезпеченні ефективного управління, зокрема такого, що впровадить порядок і прозорі правила виконання, не заважає розвитку підприємництва, приватного бізнесу. Для впровадження визначених цілей відповідно потрібні:

- стабільна, яка підтримує сталий розвиток, система правових відносин щодо проведення консультацій з громадськими товариствами;
- конкретизовані, справедливі і незмінні правила щодо діяльності приватного бізнесу;
- об'єктивний й прозорий аналіз результатів регулювання;
- сучасний адміністративний центр для допомоги підприємцям при вирішенні їх проблем, який використовує сучасні інформаційні та комуні-

каційні технології та буде гарантувати підвищення якості надання послуг;

- прийняття за основу моделі державно-приватного партнерства з метою впровадження відповідної практики;
- створення належних умов для дієвої співпраці закладів управління бізнесом, які забезпечать для бізнесових структур можливості інформувати та впроваджувати свої ідеї та розробки;
- реорганізація системи судової практики, зокрема в економічній сфері;
- покращання ефективності розв'язання суспільних питань.

Висновки та перспективи подальших досліджень.

Основою подальшого розвитку України повинна стати побудова системи дієвих інституцій з єдиним керівним центром, яка б ефективно регулювала розвиток різних секторів, сфер економіки країни на засадах сталого розвитку. Це дозволить регулювати процеси на регіональному рівні. Механізм аналізу та моніторингу структури еколого-економічної системи макrorівня є основою для регулювання трансформаційних процесів шляхом урівноваження інтересів економічних суб'єктів. Необхідно визначити основоположні принципи для формування правил поведінки суб'єктів: приватного бізнесу, громадськості та органів місцевого самоврядування, які пов'язані еколого-економічними зв'язками. Регулювання еколого-економічних процесів на загальнодержавному рівні повинне здійснюватися на основі механізмів групування територій. Це дозволить управляти перебудовчими процесами одночасно кількох територіальних одиниць, що знаходяться в однаковому становищі, прогнозувати шлях розвитку країни в цілому. В Україні потрібно створити спеціальний центральний орган виконавчої влади з питань забезпечення сталого розвитку — Агентство зі сталого розвитку, яке наділити повноваженнями розробляти та удосконалювати державну політику з питань сталого розвитку, координувати діяльність різних органів державної влади та місцевого самоврядування щодо реалізації такої політики, нормативно забезпечувати її реалізацію, враховувати основні засади сталого розвитку при створенні нових державних програм. В Агентстві слід створити окремий відділ для кожного сектору / галузі господарства. В центральному органі виконавчої влади мають бути визначені координатори — відомства, які відповідають за підготовку та реалізацію окремих секторальних / галузевих стратегій сталого розвитку.

Література

1. Бурик З. М. Удосконалення процесів державного регулювання сталого розвитку України / З. М. Бурик // Інвестиції: практика та досвід [Текст]. — 2018. — № 2. — С. 119–123.
2. Данилишин Б. М. Розроблення національних стратегій сталого розвитку: корисний досвід для України / Б. М. Данилишин, О. П. Маслюківська // Механізм регулювання економіки [Текст]. — 2008. — № 2. — С. 214–218.
3. Питання Національної ради реформ і Виконавчого комітету реформ [Електронний ресурс]: Указ Президента України № 644/2014 від 13.07.2014 р. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/644/2014>.
4. Про Стратегію сталого розвитку «Україна-2020» [Електронний ресурс]. — Указ Президента України № 5/2015 від 12.01.2015 р. — Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5/2015/conv>.
5. Стратегія реформування державного управління України на 2016–2020 роки [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/474-2016-%D1%80>.
6. Торкатюк В. І. Сталий розвиток територій: Основні науково-теоретичні підходи до визначення та сутність поняття / В. І. Торкатюк, Н. В. Бібік // Бізнес-інформ [Текст]. — 2009. — № 4. — С. 127–129.